

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1896, kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af utskottets utlåtande n:o 9 angående Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen, äfvensom väckt motion om ändringar i samma grundlagsparagrafer med undantag af § 111 regeringsformen.

Uti sitt ofvan omförmälda utlåtande hade utskottet hemställt, under punkten 1:o), att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke måtte af Riksdagen bifallas, samt, under punkten 2:o), att den väckta motionen ej måtte föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd.

Vid behandlingen af denna fråga hafva båda kamrarne bifallit utskottets hemställan i andra punkten men deremot, beträffande första punkten, fattat olika beslut. Första Kammaren har nemligen, med afslag å hvad utskottet deruti hemställt, beslutit att till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag, under det att Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit en af herr friherre Barnekow m. fl. afgifven, utskottets betänkande vidfogad reservation. I hvilka afseenden dessa kamrarnes beslut äro från hvarandra skiljaktiga, torde framgå vid en jemförelse mellan de antagna olika förslagen, hvilka här efteråt finnas införda.

(Det af Första Kammaren antagna
förslaget:)

(Det af Andra Kammaren antagna
förslaget:)

Regeringsformen.

§ 50.

Riksdagen skall sammanträda i rikets hufvudstad, utom i de fall, då fiendens framträngande eller pest eller andra lika viktiga hinder göra det omöjligt eller för Riksdagens frihet och säkerhet vådligt. I dessa fall tillkommer Konungen att, efter samråd med de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, annan riksdagsort utsätta och kungöra.

§ 70.

När i fråga om reglemente för riksbanken, dess inkomster och utgifter, kamrarne stanna i stridiga beslut, skola kamrarne derom hvar för sig rösta, såsom i nästföregående § sägs.

När, i fråga om riksbankens styrelse och förvaltning, dess reglemente samt inkomster och utgifter, kamrarne stanna i stridiga beslut, skola kamrarne derom hvar för sig rösta, såsom i nästföregående § sägs.

§ 72.

1:o. Riksbanken förblifver under Riksdagens garanti samt förvaltas enligt särskild lag, stiftad i den ordning 87 § 1 mom. stadgar.

Riksbanken förblifver under Riksdagens garanti, så att den ostörd må förvaltas af dertill förordnade fullmäktige, efter af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad lag samt de stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna.

2:o. Riksbankens styrelse utgöres af sju fullmäktige, af hvilka en, som skall vara ordförande bland fullmäktige, förordnas af Konungen och sex väljas af Riksdagen på sätt i 71 § riksdagsordningen säges. Konungen förordnar jemväl en

Fullmäktige för riksbanken skola vara sju, af hvilka Konungen för tre år i sänder förordnar en jemte en suppleant, och de öfrige sex jemte tre suppleanter väljas af Riksdagen för tid och på sätt i riksdagsordningen sägs. Den af Konungen förordnade

(Det af Första Kammaren antagna
förslaget:)

(Det af Andra Kammaren antagna
förslaget:)

suppleant att vid förfall för ordföranden träda i hans ställe. De af Konungen för ordföranden och hans suppleant meddelade förordnanden må återkallas, när Konungen så pröfvar skäligt. För de af Riksdagen utsedde fullmäktige skola finnas tre suppleanter, valde såsom i 73 § riksdagsordningen föreskrifves.

3:o. Riksbanken eger rätt utgifva banksedlar. Dessa sedlar skola, vid anfordran, inlösas af banken med guld efter deras lydelse och må, så länge de sålunda inlösas, för mynt i riket erkännas.

ordinarie ledamoten vare fullmäktiges ordförande, men kan ej utses till direktör eller vice direktör för riksbanken; och må de af Konungen för fullmäktig och suppleant meddelade förordnaden återkallas, när Konungen så pröfvar skäligt. Fullmäktig, som af Riksdagen vägrats ansvarsfrihet, skall afgå från sin befattning och må ej återväljas.

Riksbanken allena eger rätt att utgifva sedlar, som för mynt i riket må erkännas. Dessa sedlar skola, vid anfordran, inlösas af banken med guld efter deras lydelse.

§ 98.

I händelse justitieombudsmannen, under det Riksdag är församlad, afsäger sig det erhållna förtroendet eller med döden afgår, skall Riksdagen i embetet genast insätta den man, som blifvit till hans efterträdare utsedd. Skulle justitieombudsmannens utsedde efterträdare, under riksdag, afsäga sig det erhållna förtroendet eller i justitieombudsmans-embetet insättas eller med döden afgå, utväljes, på ofvan stadgade sätt, en annan behörig man i hans ställe. Inträffar något af dessa fall emellan riksdagarne, skall Riksdagens rätt härutinnan genom de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret utöfvas.

§ 109.

Lagtima riksdag kan ej utan egen begäran upplösas förr än den varit fyra månader tillsammans, derest icke Konungen, såsom i riksdagsordningen sägs, förordnar om nya val till båda kamrarne eller den ena af dem, i hvilka fall Riksdagen skall, med bibehållande af sin egenskap utaf lagtima, sammanträda å den tid inom tre månader från det Riksdagen blef upplöst, som Konungen bestämmer, samt må ej vidare af

(*Det af Första Kammaren antagna förslaget:*)   (*Det af Andra Kammaren antagna förslaget:*)

Konungen upplösas förr än efter fyra månader från det senare sammanträdet början.

Urtima riksdag eger Konungen, när Han för godt finner, åtskilja, och vare urtima riksdag alltid upplöst innan tid för lagtima riksdags sammanträde infaller.

Der så oförmodadt skulle hända, att Riksdag, när den avslutas, icke hade staten reglerat eller någon ny bevillning till bestämdt belopp sig åtagit, fortfarande den förra statsregleringen och bevillningen intill nästa riksdag. Är åter bevillningens hela belopp bestämdt, men kamrarne icke om fördelningen deraf ense, då skola, efter den fastställda bevillningssummans förhållande till den, som vid föregående riksdag blifvit fördelad, de i den sista bevillningsförordningen stadgade artiklar jemnliskt ökas eller minskas; och uppdrage Riksdagen åt de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, att en ny bevillningsförordning på sådan grund uppgöra och utfärda.

§ 111.

Beskyllas riksdagsman för grof missgerning, må han ej i häkte kunna inmanas förr än, efter anstald ransakning, domaren sådant skäligen pröfvat, så vida han ej å bar gerning funnen varder; dock gälle, om han, efter domstols kallelse, sig ej inställer, hvad allmänna lagen i thy fall stadgar. Ej må riksdagsman i andra fall, än som i denna och nästföregående § sagda äro, sin frihet beröfvas.

Fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret samt Riksdagens revisorer kunna ej, i och för sin befattning, emottaga befallningar utan af Riksdagen allena, och enligt dess instruktioner, ej eller till redo och ansvar ställas, utan efter Riksdagens beslut.

Riksdagsordningen.

§ 32.

1. Den, som blifvit till riksdagsman vald, skall, första gången han efter valet till Riksdag sig inställer, inför chefen för justitiedepartementet, eller den Konungen i hans ställe förordnar, sin fullmakt till granskning

(*Det af Första Kammaren antagna förslaget:*)   (*Det af Andra Kammaren antagna förslaget:*)

uppvisa å den dag Riksdagen sammanträder eller, om riksdagsman senare sig inställer, så snart derefter ske kan. Denna granskning, som skall ske i närvaro af tre bland de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige riksgäldskontoret, har till föremål att undersöka, huruvida fullmagterne blifvit i föreskrifven form utfärdade, och skall vid den riksdag, för hvilken nya val af begge kamrarnes eller enderas samtliga ledamöter egt rum, vara inom tre dagar fulländad, men vid andra riksdagar samma dag, då fullmagterne uppvisas.

2. Hvardera kammaren tillkommer dock sedan att pröfva behörigheten till riksdagsmannakallets utöfvande, ej mindre för sådana dess medlemmar, hvilkas fullmagter ej blifvit godkända, än äfven för dem, emot hvilka eljest, till följd af denna grundlag, anmärkning förekommer. Den, om hvars riksdagsmannarätt fråga är hos kammare väckt, bibehåller emellertid sin befattning såsom ledamot i kammaren, intilldess han blifvit dertill obehörig förklarad.

§ 65.

När i fråga om statsutgifter eller bevilning, eller angående reglemente för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller angående riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfriga sammanräknade rösterna utfalla lika,

När, i fråga om statsutgifter eller bevilning eller angående riksbankens eller riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, reglementen, inkomster och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfriga sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet re-

(*Det af Första Kammaren antagna
förslaget:*)

(*Det af Andra Kammaren antagna
förslaget:*)

öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln uppbruten genast förstöras.

dan vunnen, bör den aflagda sedeln uppbruten genast förstöras.

§ 68.

Till följd af regeringsformens 96 § skall hvarje lagtima Riksdag förordna en för lagkunskap och utmärkt redlighet känd man att hafva tillsyn öfver lagarnes efterlefnad af domare och embetsmän samt att införa den riksrätt, som i bemälda grundlags 102 § till dess inrättning och göromål beskrifves, eller vid andra vederbörliga domstolar, i laga ordning tilltala dem, som i sina embetens utöfning anses af veld, mannamån eller annan orsak hafva någon olaglighet begått eller underlåtit att sina embetspligter behörigen fullgöra.

Denne Riksdagens justitieombudsman, hvilkens rättigheter och åligganden ytterligare så väl i regeringsformen som genom särskild instruktion utstakas, väljes af fyratioåtta för tillfället nämnde valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugufyra. Desse valmän, hvilka böra till valförrättningen sammanträda samma dag, då de blifvit utsedde, och ej må åtskiljas förr än valet är fulländadt, skola först samfäldt, medelst slutna sedlar, hvar för sig föreslå den man, som de anse böra komma under omröstning. Falla dervid rösterna till mer än hälften på en man, är han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade mellan flera, att sådan pluralitet för någon icke eger rum, anställes ny omröstning med slutna sedlar till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller, om han icke antages, af den, som näst honom blifvit af de flesta kallad o. s. v. Skulle, sedan alla omröstningarna sålunda försiggått, likväl ingen hafva erhållit den här föreskrifna pluralitet, anställes ny omröstning öfver alla dem, som vid den första omröstningen blifvit satte i fråga; skolande den, som erhållit de flesta rösterna, anses behörigen vald.

Valmännen böra vid samma tillfälle, då justitieombudsman utses, och på enahanda sätt, välja en man af de egenskaper, som hos denne embetsman erfordras, för att honom efterträda, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anstält nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt att utöfva embetet under den tid justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad.

I händelse justitieombudsmannen, under det Riksdag är församlad,

(Det af Första Kammaren antagna (Det af Andra Kammaren antagna
förslaget:) förslaget:)

afsäger sig förtroendet, eller med döden afgår, insätter Riksdagen genast i embetet den man, som blifvit till hans efterträdare utsedd. Skulle justitieombudsmannens utsedde efterträdare, under riksdag, afsäga sig det erhållna förtroendet eller i justitieombudsmansembetet insättas eller med döden afgå, utväljes på ofvan stadgade sätt en annan behörig man i hans ställe.

Inträffar något af dessa fall mellan riksdagarne, skall Riksdagens rätt härutinnan genom de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret utöfvas.

§ 71.

1. De sex fullmäktige i riksbanken, hvilka enligt 72 § regeringsformen skola utses af Riksdagen, väljas å lagtima riksdag för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året derefter försiggått. Två af de utaf Riksdagen utsedde fullmäktige skola årligen afgå. Har af Riksdagen utsedd fullmäktig före utgången af den bestämda tjenstgöringstiden afgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställes val för den tid, som för honom återstått.

2. Riksdagen skall jemväl välja fullmäktige att, jemlikt särskildt reglemente, förvalta riksgäldskontorets medel och tillhörigheter. Dessa fullmäktige skola vara sju och väljas å lagtima riksdag för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året derefter försiggått. Ordförande bland fullmäktige väljes särskildt. Af de öfrige sex skola två årligen afgå. Har fullmäktig före utgången af den bestämda tjenstgöringstiden afgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställes val för den tid, som för honom återstått. Då val af ordförande eger rum, utses denne före öfrige fullmäktige.

3. Val af fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret verkställas genom fyrtioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugofyra. Valen ske med slutna sedlar. Val för längre tjenstgöringstid verkställas före val för kortare. Afgående fullmäktig kan återväljas.

4. Fullmäktige i riksgäldskontoret välja sjelfve bland sig vice ordförande, att vid förfall för ordföranden träda i hans ställe, men om vid sammanträde af fullmäktige i riksbanken hvarken ordföranden eller riksgäldskontoret välje sjelfve bland sig vice ordförande; egande den, som bland fullmäktige i hvardera verket förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma

(*Det af Första Kammaren antagna förslaget:*)   (*Det af Andra Kammaren antagna förslaget:*)

hans suppleant är tillstådes, föres ordet af den bland de närvarande, som under den längsta tiden innehaft uppdraget såsom fullmäktig och, der två eller flere under lika lång tid varit fullmäktige, den af desse, som är till lefnadsåren äldst; egande den, som bland fullmäktige i hvarterda verket förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ af Riksdagen utses, tillsättas jemväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nemligen för de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för hvarje års revisorer sex.

Såsom af de nu införda förslagen synes, äro kamrarnes ifrågavarande beslut skiljaktiga endast beträffande §§ 70 och 72 regeringsformen samt §§ 65 och 71 riksdagsordningen. Utskottet, som jemlikt § 63 riksdagsordningen tagit i öfvervägande, huruvida en sammanjemkning af dessa skiljaktigheter är möjlig, har ansett, att en sådan bör kunna åstadkommas enligt här nedan omförmälda grunder.

Hvad angår § 70 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen, tillåter sig utskottet föreslå, att i hvardera af dessa paragrafer införas bestämmelse om, att gemensam votering skall ega rum i fråga om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, hvilket under frågans behandling inom kamrarne särskildt framhållits såsom nödigt, äfvensom att, i stället för uttrycket »reglementet för riksbanken» må användas: »reglementariska föreskrifter för riksbanken», hvilket sistnämnda uttryck innebär, att ingen förändring skulle göras i nu gällande regler om gemensam omröstning rörande bestämmelser i instruktioner för riksbankens styrelse och förvaltning.

Beträffande § 72 regeringsformen föreligga de väsentligaste skiljaktigheterna. Dessa anser emellertid utskottet lämpligen kunna utjemnas på följande sätt. Det af Första Kammaren antagna uttrycket i första momentet »samt förvaltas enligt särskild lag, stiftad i den ordning 87 § 1 mom. stadgar» synes utan egentlig olägenhet kunna utbytas mot uttrycket »samt förvaltas af dertill förordnade fullmäktige, efter af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad lag», enär det icke torde vara behöfligt, att högsta domstolens yttrande inhämtas i hithörande lagfrågor. Å andra sidan föreställer sig utskottet, att Andra Kammaren må kunna medgifva utslutandet af den uti dess förslag förekommande fortsättningen: »samt de stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna». Ett sådant tillägg, hvilket med hänsyn till den antagna lydelsen af sista stycket i § 111 regeringsformen icke lär vara behöfligt, skulle kunna gifva anledning till ovisshet och tvister om, huruvida de reglementariska föreskrifterna borde ega gällande kraft, äfven om de vore stridande mot lagen. Det synes utskottet därför vara lämpligast, att i förevarande grundlagsstadgande endast i allmänhet hänvisas till en af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad lag, men att denna åter i sin ordning bör innehålla bestämmelse om, att sådana föreskrifter, som utöfver lagen erfordras angående riksbankens förvaltning, meddelas af Riksdagen i särskildt reglemente och derjemte behöfliga instruktioner. Vidkommande öfriga delar af senast omhandlade grundlagsparagraf, anser sig utskottet böra hemställa, att den af Andra Kammaren antagna lydelsen må godkännas, dock med den förändring, att dels uttrycket »men kan ej utses till direktör eller vice direktör för riksbanken» utbytes mot det mera allmänt affattade och i grundlagen lämpligare uttrycket »men må ej utöfva annan befattning inom riksbankens styrelse», dels ock orden »och må ej återväljas» uteslutas.

Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om sista momentet af § 71 riksdagsordningen torde, med afseende å de ändringsförslag, som framlagts beträffande § 72 regeringsformen, enklast kunna sammanjemkas på det sätt, att den nuvarande lydelsen af nämnda moment bibehålles oförändrad.

I enlighet med hvad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att kamrarne, hvar för sig med frånträdande af sitt ifrågavarande beslut, ville antaga att hvila till grundlagsenlig behandling följande förslag till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen.

Regeringsformen.

§ 50.

Riksdagen skall sammanträda i rikets hufvudstad, utom i de fall, då fiendens framträngande eller pest eller andra lika viktiga hinder göra det omöjligt eller för Riksdagens frihet och säkerhet vådligt. I dessa fall tillkommer Konungen att, efter samråd med de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, annan riksdagsort utsätta och kungöra.

§ 70.

När, i fråga om reglementariska föreskrifter för riksbanken eller om riksbankens inkomster och utgifter eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, kamrarne stanna i stridiga beslut, skola kamrarne derom hvar för sig rösta, såsom i nästföregående § sägs.

§ 72.

Riksbanken förblifver under Riksdagens garanti samt förvaltas af dertill förordnade fullmäktige, efter af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad lag.

Fullmäktige för riksbanken skola vara sju, af hvilka Konungen för tre år i sänder förordnar en jemte en suppleant och de öfrige sex jemte tre suppleanter väljas af Riksdagen för tid och på sätt i riksdagsordningen sägs. Den af Konungen förordnade ordinarie ledamoten vare fullmäktiges ordförande, men må ej utöfva annan befattning inom riksbankens styrelse. Fullmäktig, som af Riksdagen vägrats ansvarsfrihet, skall afgå från sin befattning. De af Konungen för fullmäktig eller suppleant meddelade förordnanden må återkallas, när Konungen så pröfvar skäligt.

Riksbanken allena eger rätt att utgifva sedlar, som för mynt i riket må erkännas. Dessa sedlar skola, vid anfordran, inlösas af banken med guld efter deras lydelse.

§ 98.

I händelse justitieombudsmannen, under det Riksdag är församlad, afsäger sig det erhållna förtroendet eller med döden afgår, skall Riksdagen

i embetet genast insätta den man, som blifvit till hans efterträdare utsedd. Skulle justitieombudsmannens utsedde efterträdare, under riksdag, afsäga sig det erhållna förtroendet eller i justitieombudsmans-embetet insättas eller med döden afgå, utväljes, på ofvan stadgade sätt, en annan behörig man i hans ställe. Inträffar något af dessa fall emellan riksdagarne, skall Riksdagens rätt härutinnan genom de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret utöfvas.

§ 109.

Lagtima riksdag kan ej utan egen begäran upplösas förr än den varit fyra månader tillsammans, derest icke Konungen, såsom i riksdagsordningen sägs, förordnar om nya val till båda kamrarne eller den ena af dem, i hvilka fall Riksdagen skall, med bibehållande af sin egenskap utaf lagtima, sammanträda å den tid inom tre månader från det Riksdagen blef upplöst, som Konungen bestämmer, samt må ej vidare af Konungen upplösas förr än efter fyra månader från det senare sammanträdet början.

Urtima riksdag eger Konungen, när Han för godt finner, åtskilja, och vare urtima riksdag alltid upplöst, innan tid för lagtima riksdags sammanträde infaller.

Der så oförmodadt skulle hända, att Riksdag, när den avslutas, icke hade staten reglerat eller någon ny bevillning till bestämdt belopp sig åtagit, fortfarande den förra statsregleringen och bevillningen intill nästa riksdag. Är åter bevillningens hela belopp bestämdt, men kamrarne icke om fördelningen deraf ense, då skola, efter den fastställda bevillningssummans förhållande till den, som vid föregående riksdag blifvit fördelad, de i den sista bevillningsförordningen stadgade artiklar jemnliskt ökas eller minskas; och uppdrage Riksdagen åt de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret att en ny bevillningsförordning på sådan grund uppgöra och utfärda.

§ 111.

Beskylles riksdagsman för grof missgerning, må han ej i häkte kunna inmanas, förr än, efter anstald ransakning, domaren sådant skäligen pröfvat, så vida han ej å bar gerning funnen varder; dock gälle, om han, efter domstols kallelse, sig ej inställer, hvad allmänna lagen i thy fall stadgar. Ej må riksdagsman i andra fall, än som i denna och nästföregående § sagda äro, sin frihet beröfvas.

Fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret samt Riksdagens revisorer kunna ej, i och för sin befattning, emottaga befallningar utan af Riksdagen allena, och enligt dess instruktioner, ej eller till redo och ansvar ställas, utan efter Riksdagens beslut.

Riksdagsordningen.

§ 32.

1. Den, som blifvit till riksdagsman vald, skall, första gången han efter valet till Riksdag sig inställer, inför chefen för justitiedepartementet, eller den Konungen i hans ställe förordnar, sin fullmagt till granskning uppvisa å den dag Riksdagen sammanträder eller, om riksdagsman senare sig inställer, så snart derefter ske kan. Denna granskning, som skall ske i närvaro af tre bland de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret, har till föremål att undersöka, huruvida fullmagterna blifvit i föreskrifven form utfärdade, och skall vid den riksdag, för hvilken nya val af begge kamrarnes eller enderas samtliga ledamöter egt rum, vara inom tre dagar fulländad, men vid andra riksdagar samma dag, då fullmagterna uppvisas.

2. Hvardera kammaren tillkommer dock sedan att pröfva behörigheten till riksdagsmannakallets utöfvande, ej mindre för sådana dess medlemmar, hvilkas fullmagter ej blifvit godkända, än äfven för dem, emot hvilka eljest, till följd af denna grundlag, anmärkning förekommer. Den, om hvars riksdagsmannarätt fråga är hos kammare väckt, bibehåller emellertid sin befattning såsom ledamot i kammaren, intill dess han blifvit dertill obehörig förklarad.

§ 65.

När, i fråga om statsutgifter eller bevillning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i

Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfrige sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

§ 68.

Till följd af regeringsformens 96 § skall hvarje lagtima Riksdag förordna en för lagkunskap och utmärkt redlighet känd man att hafva tillsyn öfver lagarnes efterlefnad af domare och embetsmän samt att inför den riksrätt, som i bemälda grundlags 102 § till dess inrättning och göromål beskrives, eller vid andra vederbörliga domstolar, i laga ordning tilltala dem, som i sina embetens utöfning anses af veld, mannamån eller annan orsak hafva någon olaglighet begått eller underlåtit att sina embetspligter behörigen fullgöra.

Denne Riksdagens justitieombudsman, hvilkens rättigheter och åligganden ytterligare så väl i regeringsformen som genom särskild instruktion utstakas, väljes af fyratioåtta för tillfället nämnde valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugofyra. Desse valmän, hvilka böra till valförrättningen sammanträda samma dag, då de blifvit utsedde, och ej må åtskiljas förr än valet är fulländadt, skola först samfaldt, medelst slutna sedlar, hvar för sig föreslå den man, som de anse böra komma under omröstning. Falla dervid rösterna till mer än hälften på en man, är han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade mellan flera, att sådan pluralitet för någon icke eger rum, anställs ny omröstning med slutna sedlar till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller, om han icke antages, af den, som näst honom blifvit af de flesta kallad o. s. v. Skulle, sedan alla omröstningarna sålunda försiggått, likväl ingen hafva erhållit den här föreskrifna pluralitet, anställs ny omröstning öfver alla dem, som vid den första omröstningen blifvit satte i fråga; skolande den, som erhållit de flesta rösterna, anses behörigen vald.

Valmännen böra vid samma tillfälle, då justitieombudsman utses, och på enahanda sätt, välja en man af de egenskaper, som hos denne embetsman erfordras, för att honom efterträda, i fall han, innan nästa lagtima riksdag anstält nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt att utöfva embetet under den tid justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad.

I händelse justitieombudsmannen, under det Riksdag är församlad, afsäger sig förtroendet, eller med döden afgår, insätter Riksdagen genast i embetet den man, som blifvit till hans efterträdare utsedd. Skulle justitieombudsmannens utsedde efterträdare, under riksdag, afsäga sig det

erhållna förtroendet eller i justitieombudsmansembetet insättas eller med döden afgå, utväljes på ofvan stadgade sätt en annan behörig man i hans ställe.

Inträffar något af dessa fall mellan riksdagarna, skall Riksdagens rätt härutinnan genom de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret utöfvas.

§ 71.

1. De sex fullmäktige i riksbanken, hvilka enligt 72 § regeringsformen skola utses af Riksdagen, väljas å lagtima riksdag för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året derefter försiggått. Två af de utaf Riksdagen utsedde fullmäktige skola årligen afgå. Har af Riksdagen utsedd fullmäktig före utgången af den bestämda tjänstgöringstiden afgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått.

2. Riksdagen skall jemväl välja fullmäktige att, jemlikt särskildt reglemente, förvalta riksgäldskontorets medel och tillhörigheter. Desse fullmäktige skola vara sju och väljas å lagtima riksdag för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året derefter försiggått. Ordförande bland fullmäktige väljes särskildt. Af de öfrige sex skola två årligen afgå. Har fullmäktig före utgången af den bestämda tjänstgöringstiden afgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått. Då val af ordförande eger rum, utses denne före öfrige fullmäktige.

3. Val af fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret verkställas genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugofyra. Valen ske med slutna sedlar. Val för längre tjänstgöringstid verkställs före val för kortare. Afgående fullmäktig kan återväljas.

4. Fullmäktige välje sjelfve bland sig vice ordförande; egande den, som bland fullmäktige förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ af Riksdagen utses, tillsätts jemväl suppleanter, att, vid

inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nemligen för de af Riksdagen valde fullmäktige i riksbanken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för hvarje års revisorer sex.

Stockholm den 5 maj 1896.

På utskottets vägnar:

A. V. LJUNGMAN.

Reservationer

af herr *Elowson* och

af herr *Johnsson*.

Herrar *Bergius*, *Gustaf Berg* och friherre *Åkerhielm* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
